

بررسی اثربخشی کنترل داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی

حسین عیسایی^۱، حسن زارع^۲

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه

^۲ کارشناس ارشد حسابداری

نام نویسنده مسئول:

حسن زارع

چکیده

این پژوهش با موضوع بررسی ارزیابی اثربخشی کنترل های داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی انجام شد. در این تحقیق سعی شد نقاط ضعف سیستم کنترل داخلی موجود شناسایی شود و نسبت به رفع نقاط ضعف، پیشنهادهایی ارائه گردد. هدف اصلی این تحقیق بررسی ارزیابی اثربخشی کنترل های داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد و دارای اهداف فرعی زیر می باشد که عبارتند از: بررسی اثربخشی محیط کنترلی، بررسی اثربخشی ارزیابی احتمال خطر (ریسک)، بررسی اثربخشی فعالیت های کنترلی، بررسی اثربخشی اطلاعات و ارتباطات و بررسی اثربخشی فعالیت های نظارتی. این تحقیق به لحاظ روش، توصیفی و ابزار گردآوری اطلاعات تحقیق پرسشنامه می باشد و از نظر هدف این پژوهش از نوع کاربردی است. زمان انجام تحقیق شامل بررسی کنترل های داخلی مالی و اقتصادی در دوره سه ساله منتهی به سال های مالی ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ می باشد. قلمرو مکانی تحقیق مجموعه های مالی و اقتصادی و جامعه آماری مسئولین و مدیران و کارشناسان مالی و اقتصادی می باشند. سوالات پرسشنامه بر اساس مدل تحقیق در پنج بعد کنترل داخلی تهیه شده است که به شرح زیر می باشد: در پاسخ به سوالات موارد ذیل ارائه میگردد. سوالات پرسشنامه بر اساس مدل جدید کنترل های داخلی کوزو (۲۰۱۳) در قالب ۳ هدف و ۵ جزء و ۱۷ اصل مرتبط و ۸۷ نقطه قابل تمرکز تهیه شده است که نتایج حاصله به شرح زیر می باشد: در پاسخ به سؤال یک پاسخ دهندگان تأیید کردند محیط کنترلی اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی در حد قابل قبول شکل گرفته است، در پاسخ به سؤال دو پاسخ دهندگان اثربخش بودن فعالیت کنترلی را در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند، در پاسخ به سؤال سه پاسخ دهندگان تأیید می کنند سازوکار مناسبی در رابطه با اثربخشی ارزیابی احتمال خطر (ریسک) در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی وجود دارد، در پاسخ به سؤال چهارم پاسخ دهندگان اثربخش بودن فعالیت اطلاعات و ارتباطات در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند و در پاسخ به سؤال پنجم پاسخ دهندگان اثربخش بودن فعالیت های نظارتی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند. در پایان پیشنهادهایی برای بهبود اثربخشی کنترل داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی ارائه شد. همچنین برای تحقیقی که در آینده قصد دارند در این زمینه فعالیت نمایند پیشنهادهایی ارائه گردید.

واژگان کلیدی: اثر بخشی، کنترل داخلی، کوزو، مجموعه مالی و اقتصادی

مقدمه

دنیای امروز همواره روبه پیشرفت است، حرکت سریع واحدهای اقتصادی، افزایش حجم معاملات، پیشرفت مداوم فناوری، فشارهای ناشی از کمبود منابع و افزایش رقابت و وجود انواع احتمال خطرات در کلیه زمینه‌ها، اهداف سازمان را چه از بیرون و چه از درون تهدید می‌کند، همگی این عوامل موجب شده است که افکار مدیریت به مسائل و موارد بی‌شماری معطوف گردد و عملاً کنترل مستقیم و انفرادی واحدهای اقتصادی غیرممکن شده است. کنترل غیرمستقیم عملیات سازمانی و دوری مدیران ارشد از تمامی فعالیت‌های واحد تجاری موجب گردیده است تا مدیریت برای انجام وظایف خود، به استقرار یک سیستم اثربخش کنترل داخلی به عنوان جزئی لاینفک از سیستم مدیریت کارآمد روی آورد.

با توجه به اینکه مجموعه مالی و اقتصادی با انبوهی از مبادلات، معاملات و رویدادهای مالی و اقتصادی سروکار دارند لازم است با اتخاذ تدابیری هوشمندانه از بروز هرگونه جریان های سوء، پیشگیری به عمل آید. چنانچه کنترل های لازم انجام نشود زمینه بروز تقلب، تخلف و آسیب فراهم می‌گردد و ممکن است افراد سالم در معرض لغزش قرار گیرند.

کنترل داخلی، فرایندی است که مدیران و کارکنان از اثربخشی و کارایی عملیات، قابل اعتماد بودن گزارشگری مالی و رعایت قوانین و مقررات مربوط اطمینان حاصل می‌نمایند. این تعریف توسط کمیته سازمان‌های برگزارکننده تردوی پس از سه سال تحقیق و مطالعه در گزارشی موسوم به کوزو ارائه شده است. دستیابی به هدف‌های کنترل داخلی مستلزم توجه به پنج عنصر تشکیل‌دهنده آن یعنی؛ محیط کنترلی، ارزیابی احتمال خطر(ریسک)، فعالیت‌های کنترلی، اطلاعات و ارتباطات و کنترل های نظارتی می‌باشد. لذا با توجه به موارد اشاره شده برآن شدیم تا با بررسی اثربخشی کنترل‌های داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی با بهره‌گیری از مدل کنترل داخلی کوزو نقاط ضعف سیستم کنترل داخلی موجود شناسایی و پیشنهادهایی نسبت به رفع این نقاط، ارائه شود.

دلیل استقرار سامانه اثربخش کنترل داخلی؛ حرکت سریع واحدهای اقتصادی، افزایش حجم معاملات، پیشرفت مداوم فن‌آوری و اطلاعات، افزایش رقابت، رفع انواع خطرات احتمالی، دستیابی به اهداف سازمان، غیرممکن شدن کنترل های غیراساسی و انفرادی.

در چه جهتی؟ ...

اثربخشی و کارایی عملیات، قابلیت اعتماد گزارشگری مالی، حفاظت از اموال و دارایی‌های سازمان، جلوگیری از خطا - تقلب - سهل‌انگاری - سوء استفاده و رعایت قوانین و مقررات.

سؤالات تحقیق

سؤال اصلی؛ این پژوهش در پی این پرسش است که:

آیا سیستم کنترل‌های داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی اثربخش است؟

سؤال‌های فرعی

۱- آیا محیط کنترلی اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی شکل گرفته است؟

۲- آیا سازوکار اثربخشی برای ارزیابی احتمال خطر (ریسک) مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی وجود دارد؟

۳- آیا اطلاعات و ارتباطات اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی برقرار شده است؟

۴- آیا فعالیت‌های نظارتی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی از اثربخشی لازم برخوردار است؟

۵- آیا فعالیت‌های کنترلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی به‌طور اثربخش انجام می‌شود؟

کنترل‌های داخلی

در سپتامبر ۱۹۹۲، کمیته سازمان‌های حامی کمیسیون تردوی (COSO)، چارچوب کنترل‌های داخلی یکپارچه را منتشر نمود که در ماه می سال ۲۰۱۳ آن را به‌روزرسانی نموده است. این کمیته شامل ۵ نهاد و انجمن حرفه‌ای حسابداری آمریکا شامل انجمن حسابداران رسمی (AICPA)، انجمن حسابداری (AAA)، انجمن مدیران ارشد مالی (FEI)، انجمن حساب‌رسان داخلی (IIA) و انجمن حسابداران مدیریت (IMA) می‌باشد. هم‌چنین در بخش ۴۰۴ قانون ساربنز-آکسلی بر به‌کارگیری این چارچوب برای ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی تأکید شده است. این چارچوب شامل تعریف، اهداف، اجزاء، اصول کنترل‌های داخلی، نقاط قابل تمرکز (معیارها)، رویکردها و مثال‌ها می‌باشد.

تعریف کنترل های داخلی مطابق چارچوب COSO : کنترل داخلی فرایندی است که توسط هیأت مدیره واحد تجاری ، مدیریت و دیگر کارکنان آن برای کسب اطمینان معقول از دستیابی به اهداف مربوط به عملیات^۱، گزارشگری^۲ و رعایت^۳ طراحی و مستقر شده است. (COSO, 2013)

اهداف کنترل داخلی

چارچوب کنترل های داخلی یکپارچه کوزو ۲۰۱۳ ، سه مجموعه طبقه بندی شده از اهدافی را تعیین کرده است که شرکت را قادر به تمرکز بر جنبه های جداگانه کنترل های داخلی می نماید. این اهداف عبارت اند از ؛

الف (اهداف عملیاتی

که مربوط به اثربخشی^۴ و کارایی^۵ عملیات واحد تجاری ، از جمله اهداف عملیاتی و مالی و همچنین حفاظت از دارایی ها در برابر سوء استفاده هستند. (کثیری و محمد حسن زاده ، ۱۳۹۳ : ۲۶)

ب (اهداف گزارشگری

که مربوط به گزارشگری مالی و غیرمالی اعم از درون و برون سازمانی بوده و ممکن است شامل قابلیت اتکاء^۶، به موقع بودن^۷، شفافیت^۸ و یا دیگر شرایط مطرح شده توسط قانون گذاران ، تدوین کنندگان استانداردها و سیاست های سازمانی باشند.

ج (اهداف رعایتی

که مربوط به پایبندی به قوانین و مقررات حاکم بر سازمان است. واحدهای تجاری می بایست فعالیت ها را هدایت کرده و مطابق با قوانین و مقررات جاری، اقدامات خاصی را انجام دهند. به عنوان بخشی از تعیین اهداف رعایتی ، سازمان باید درک کند که چه قوانین ، رویه ها و مقرراتی در واحد تجاری اعمال می شوند. بسیاری از قوانین و مقررات به طور کلی شناخته شده اند. (همان ، ۱۳۹۳ : ۳۶)

اجزا و اصول کنترل داخلی

کنترل های داخلی از پنج جزء مرتبط به هم تشکیل شده است. مطابق چارچوب COSO و نیز دستورالعمل کنترل های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار این اجزاء از شیوه مدیریت شرکت سرچشمه می گیرند و با فرآیندهای مدیریت عجین می شوند. این اجزا و اصول عبارت اند از ؛
الف (اصول مرتبط با جزء محیط کنترلی

- اصل (۱) تعهد به درست کاری و ارزش های اخلاقی : واحد تجاری نسبت به درست کاری و ارزش های اخلاقی از خود تعهد نشان می دهد.
- اصل (۲) ایفای مسئولیت نظارتی : هیأت مدیره استقلال خود را از مدیریت نشان می دهد و بر توسعه عملکرد کنترل های داخلی نظارت می کند.
- اصل (۳) استقرار ساختار سازمانی ، اختیارات و مسئولیت ها : مدیریت برای دنبال کردن اهداف سازمان، امکان نظارت هیأت مدیره، ساختار سازمانی، خطوط گزارشگری و نحوه مناسب تفویض اختیارات و مسئولیت ها را مشخص می کند.
- اصل (۴) تعهد به صلاحیت و شایستگی : واحد تجاری ، نسبت به جذب، توسعه، حفظ و پشتیبانی از افراد با صلاحیت، جهت نیل به اهداف، از خود تعهد نشان می دهد.
- اصل (۵) الزام به پاسخ گویی : واحد تجاری، در فرایند تعقیب اهداف سازمانی خود، افراد را در قبال مسئولیت های کنترل های داخلی مسئول می داند.

ب (اصول مرتبط با جزء ارزیابی ریسک

اصل (۶) مشخص کردن اهداف مرتبط : تعیین اهداف واحد تجاری به طور کاملاً روشن به نحوی که تشخیص و ارزیابی ریسک هایی که اهداف سازمانی را با احتمال خطر عدم تحقق مواجه می سازد، میسر می گردد.

1- operations
2- reporting
3- compliance
4- Effectiveness
5 - Efficiency
6 -Reliability
7 -Timeliness
8 -Transparency

اصل (۷) شناسایی و تحلیل ریسک ها : واحد تجاری، ریسک های مرتبط با عدم حصول اهداف سازمانی را در سطح واحد، تحلیل و شناسایی کرده و آن ها را مبنای مدیریت ریسک قرار می دهد.

اصل (۸) ارزیابی ریسک ثقل : واحد تجاری، در ارزیابی ریسک هایی که اهداف واحد را تهدید می کنند، امکان وقوع تقلبات را در نظر می گیرد.

اصل (۹) شناسایی و تحلیل تغییرات با اهمیت : واحد تجاری، تغییراتی را که بتواند تأثیر عمده ای بر سیستم کنترل های داخلی داشته باشد، شناسایی و ارزیابی می کند.

اصل (۱۰) انتخاب و توسعه فعالیت های کنترلی : واحد تجاری، فعالیت های کنترلی را انتخاب کرده و توسعه می دهد که در تعدیل ریسک های دستیابی به اهداف در سطح قابل قبول کمک نماید.

ج (اصول مرتبط با جزء فعالیت های کنترلی

اصل (۱۱) انتخاب و توسعه فعالیت های کنترلی های عمومی حاکم بر فناوری اطلاعات : واحد تجاری، فعالیت های کنترلی های عمومی حاکم بر فناوری اطلاعات را انتخاب کرده و توسعه می دهد که از دستیابی به اهداف پشتیبانی نماید.

اصل (۱۲) استقرار خط مشی ها و رویه ها : واحد تجاری، فعالیت های کنترلی را از طریق تدوین خط مشی ها و رویه هایی که این خط مشی ها را به اجرا درمی آورد، مستقر می نماید.

د (اصول مرتبط با جزء اطلاعات و ارتباطات

اصل (۱۳) اطلاعات مربوط : واحد تجاری اطلاعات مربوط و کیفی را به دست می آورد یا ایجاد می کند و مورد استفاده قرار می دهد که به اجرای کنترل های داخلی کمک نماید.

اصل (۱۴) ارتباطات داخلی : واحد تجاری، ارتباطات داخلی اطلاعات، مشتمل بر اهداف و مسئولیت های مربوط به کنترل های داخلی را برقرار می کند که لزوماً از اجرای کنترل های داخلی پشتیبانی نماید.

اصل (۱۵) ارتباطات بیرونی : واحد تجاری، ارتباطات با اشخاص بیرونی را با در نظر داشتن موضوعات مؤثر بر کنترل های داخلی برقرار می کند.

و (اصول مرتبط با جزء فعالیت های نظارتی

اصل (۱۶) انجام ارزیابی های مستمر یا جداگانه : واحد تجاری، ارزیابی های مستمر یا جداگانه ای را برای حصول اطمینان از این که اجزای کنترل های داخلی وجود داشته و عمل می نمایند، انتخاب کرده، توسعه داده و اجرا می نماید.

اصل (۱۷) اطلاع رسانی نارسایی ها : واحد تجاری، نارسایی های کنترل های داخلی را ارزیابی و به شیوه ای به هنگام به اشخاص مسئول، بر حسب مورد، مدیریت ارشد و هیأت مدیره که مسئول انجام اقدامات اصلاحی هستند، اطلاع رسانی می نماید. (GAO، 2014)

نقاط قابل تمرکز^۹

چارچوب کوزو، نقاط قابل تمرکز را به عنوان "ویژگی های مهم" اصول کنترل های داخلی تشریح می کند. مدیریت واحد ممکن است برخی از این نقاط قابل تمرکز را مناسب یا مربوط نداند و سایر نقاطی را که متناسب با ویژگی های خاص واحد است، شناسایی نماید. نقاط قابل تمرکز، مدیریت را در طراحی، اجراء و هدایت کنترل های داخلی و تعیین این که اصول کنترل های داخلی مربوط، در واقعیت، وجود داشته و عمل می نماید، باری می دهد.

رویکردها و مثال ها^{۱۰}

این چارچوب در برگیرنده رویکردها و مثال های مرتبطی است که چگونگی کاربرد جنبه های مختلف اصول کنترل های داخلی در طراحی، اجراء و هدایت آن ها را برای واحد مشخص می کند. رویکردها و مثال ها با هر یک از اجزای پنج گانه و اصول هدفه گانه مرتبط با آن ها، ارتباط دارند. رویکردها به این مطلب اشاره دارند که سازمان چگونه اصول مندرج در چارچوب را به کار می گیرد. در واقع، رویکردها توضیحی از فعالیت هایی که مدیریت برای به کارگیری و استقرار چارچوب کنترل های داخلی در نظر دارد، به صورت خلاصه ارائه می دهد.

مثال ها تصویری خاص به استفاده کنندگان چارچوب برای به کارگیری هر یک از اصول با استفاده از موقعیت های واقعی در عمل که از تجربیات الهام گرفته شده اند، ارائه می دهد. مثال های ارائه شده یک یا چند جنبه از هریک از اصول خاص را به تصویر می کشند لیکن به عنوان مثال های جامع و کامل برای کاربرد اصول در عمل طراحی نشده اند. (COSO، 2013)

^۹ -Point of focus

^{۱۰} -Approaches and examples

آثار نظارت و کنترل داخلی شامل :

- ارتقای عملکرد کارکنان.
- بهبود کیفیت کار و خدمات - کاهش تخلفات.
- جلوگیری از سوءاستفاده های مالی.
- ج (فساد مالی :
- ✓ رشوه
- ✓ تضاد منافع (طرح های خرید و فروش)
- ✓ انعام غیرقانونی
- ✓ اخاذی اقتصادی

آماري از وضعیت تقلب در قالب های مختلف :

- ❖ ۴۳٪ تقلب های شغلی با خبرسانی محرمانه کشف شده اند.
- ❖ ۵۰٪ تقلب های کشف شده مربوط به کارکنان است.
- ❖ تقلب های کشف شده به طور میانگین ۱۸ ماه پیش از کشف در جریان بوده اند.
- ❖ مدیران در بررسی ها تنها توانسته اند ۱۵٪ از تقلب ها را کشف کنند.
- ❖ اغلب تقلبات توسط کارکنان با سابقه بیشتر صورت می گیرد.
- ❖ اغلب کارکنان متقلب اعتماد سرپرستان و همکاران خود را جلب می کنند.
- ❖ اغلب کارکنانی که مرتکب تقلب شده اند به عنوان کارکنان نمونه به نظر می رسند.
- ❖ بیشترین دلیل و عامل مشترک اغلب تقلب های کارکنان نبود کنترل های داخلی است.

راه ها و میزان کشف تقلب (سال ۲۰۱۵) :

- حسابرسی مستقل ۹٪
- حسابرسی داخلی ۱۹٪
- کنترل های داخلی ۲۳٪
- محرمانه ۴۶٪
- تصادفی ۲۰٪
- توسط پلیس ۳٪
- منبع: گزارش ملی انجمن بازرسان رسمی تقلب (۲۰۱۵)

راهکارهای اجرایی مبارزه با فساد :

- ✓ تقویت و عزم اراده سیاسی
- ✓ تمرکز بر روش های پیشگیری از فساد مالی
- ✓ مشارکت مردم و نهادهای مدنی در مبارزه با فساد
- ✓ تمرکز بر آموزش مستمر در مبارزه با فساد
- ✓ اصلاح محرک های ایجاد کننده فساد

راهکارهای مالی مبارزه با فساد :

- ❖ شفاف سازی
- ❖ پاسخگویی
- ❖ حسابرسی مستقل (حسابداران رسمی)
- ❖ برقراری الزامات پاسخگویی به حسابسان

❖ اجتناب از ارقام شبه بودجهای دولتها

افشاکنندگان تقلب و انگیزه های آنها در ایران :

الف (چه کسانی تقلب را شناسایی می کنند؟

- ✓ سازمان های امنیتی، اطلاعاتی و حراستها
- ✓ کارکنان، مدیران مطلع و افراد وابسته
- ✓ سازمان های قضایی و دادگاهها
- ✓ حسابرسان داخلی و مستقل

ب (انگیزه های افشا چیست؟

- اعتبار و برقراری نظم عمومی
- مالی، روانی، تدافعی و انگیزه های شخصی
- اعتبار حرفه ای و جنبه های مالی

اوضاع فساد دولتی و اقتصادی در کشورهای جهان و رتبه بندی کشورها از نظر میزان سلامت اقتصادی

به گزارش گروه اقتصاد بین الملل فارس به نقل از گزارش ۲۰۱۵ سازمان شفافیت بین المللی، سازمان بین المللی شفافیت که در سال های اخیر تحت تأثیر عوامل سیاسی سعی در مخدوش کردن چهره ایران در بحث مبارزه با مفاسد اقتصادی داشت، در شانزدهمین گزارش خود از سلسله گزارش های سالانه اش در مورد ادراک فساد در جهان را منتشر و در این گزارش به موفقیت های ایران در امر مبارزه با مفاسد اقتصادی اعتراف کرد. در این گزارش نمره ۱۸۴ کشور جهان در شاخص ادراک فساد ارائه شده است. شاخص ادراک فساد که میزان فساد اداری در هر کشور را نشان می دهد ارقامی از ۰ تا ۱۰۰ را در بر می گیرد که هر چه این رقم بیشتر باشد به فساد کمتر اشاره دارد.

گزارش جدید سازمان بین المللی شفافیت رتبه ایران نسبت به سال قبل را تا حد قابل ملاحظه ای افزایش داده است. ایران در گزارش سال قبل این سازمان نیز با ارتقاء ۲۲ پله ای در رده بندی جهانی از نظر شاخص ادراک فساد مواجه شده بود و از رتبه ۱۶۸ به ۱۴۶ ارتقاء یافته بود. در گزارش سال قبل ایران رتبه ۱۴۶ را در میان ۱۷۸ کشور جهان کسب کرده بود و نمره ۲۲ را در شاخص ادراک فساد بدست آورده بود. در گزارش جدید این سازمان ایران با صعود ۲۳ پله ای مواجه شده است و در رتبه ۱۲۳ جهان در میان ۱۸۴ کشور از نظر ادراک فساد قرار گرفته است. سازمان بین المللی شفافیت از صعود ۵ پله ای نمره ایران در رده بندی کشورهای جهان از نظر شاخص ادراک فساد خبر داد در عین حال اعلام کرد وضعیت فساد اداری و اقتصادی در ایران طی سال ۲۰۱۵ نسبت به سال قبل از آن بهبودی نداشته است. بر اساس این گزارش که بر پایه آمار سال ۲۰۱۵ تهیه شده است نمره ایران از نظر شاخص ادراک فساد ۲۷ اعلام شده است که نسبت به سال قبل افزایش یا کاهشی نداشته است.

نیوزیلند کمترین فساد اداری را در سطح جهان داشته است و نمره ۹۵ را کسب کرده است. دانمارک، فنلاند و سوئد در رتبه های اول تا سوم جهان بر اساس شاخص ادراک فساد قرار گرفته اند. نمره دانمارک از این نظر ۹۱ اعلام شده است.

کشورهای زیر نیز رتبه های چهارم تا دهم را کسب کرده اند؛

سوئد، سنگاپور، نروژ، هلند، استرالیا، سوئیس و کانادا.

در عین حال بسیاری از کارشناسان عملکرد سازمان بین المللی شفافیت در تعیین میزان فساد در کشورهای مختلف را جهت دار می دانند و معتقدند این سازمان در انتشار آمار مربوط به فساد در کشورهای مختلف ملاحظات سیاسی خود را لحاظ می کند. رژیم صهیونیستی که با فساد بسیاری در میان مقامات خود مواجه است در بالاترین سطوح رده بندی سازمان بین المللی شفافیت قرار داده شده است. این رژیم در گزارش جدید رتبه ۳۶ را در میان ۱۸۴ کشور جهان بدست آورده است و نمره ۵۸ را در شاخص ادراک فساد کسب کرده است که البته نسبت به سال قبل ۶ پله نزول داشته است. رتبه این رژیم در گزارش سال قبل ۳۰ اعلام شده بود.

بر اساس گزارش سازمان بین المللی شفافیت سومالی و کره شمالی با تنها یک امتیاز آلوده ترین کشورهای جهان به مفاسد مالی به شمار می روند. افغانستان نیز در این رتبه بندی در جایگاه ۱۸۰ است. لیبی نیز در رتبه ۱۶۸ قرار گرفته است.

اکثر کشورهای عربی که با تنش های سیاسی و انقلاب روبرو هستند امتیازی کمتر از ۴ دارند. فرانسه و آلمان نیز در این رتبه بندی به ترتیب در رتبه های ۲۵ و ۱۴ قرار دارند. آمریکا یک پله بالاتر از فرانسه قرار گرفته است. چین در رتبه ۷۵ است و روسیه در رتبه ۱۴۳ قرار دارد.

برخی کارشناسان گزارش های سازمان بین المللی شفافیت را قابل استناد و به دور از جهت گیری های سیاسی نمی دانند و در این زمینه به جایگاه رژیم صهیونیستی در رده بندی های آن اشاره می کنند که به رغم فساد گسترده مقامات سطوح بالا و پایین صهیونیست، این رژیم میان کشورهای دارای فساد کم قرار می گیرد. در گزارش امسال رتبه ۳۳ و نمره ۶۱ به رژیم اسرائیل داده شده است. سازمان شفافیت بین المللی در جدیدترین گزارش خود (۲۰۱۵) ایران را یکی از فاسدترین کشورهای منطقه معرفی کرده است. عراق و افغانستان در رتبه های پایین تری هستند ولی دیگر کشورهای همسایه ایران در وضعیت بهتری قرار دارند. سازمان شفافیت بین المللی هر سال با بررسی عملکرد نهادهای دولتی و خدماتی، سیستم قضایی و احزاب سیاسی کشورهای مختلف جهان، وضعیت فساد اداری و مالی آن ها را ارزیابی می کند. در گزارش جدید این سازمان ایران با کشورهایی مانند کامرون، پاراگوئه، اوکراین، نپال و نیکاراگوئه هم ردیف است. دانمارک در صدر جدول قرار دارد و سومالی به عنوان فاسدترین کشور معرفی شده است (منبع: سازمان بین المللی شفافیت ۲۰۱۵ - CPI).

مجازات فساد اقتصادی در کشورهای مختلف جهان

- مجازات ها و روش های مبارزه با فساد در چین تور زندان گردی برای مدیران می باشد.
- امروزه برای ۲۹ نوع از جرائم در ویتنام، محکوم را تیرباران می کنند که ۵ مورد آن مربوط به فساد اقتصادی است؛ کلاهبرداری، اختلاس، قاچاق، جعل و ارتشاء.
- علنی شدن فساد مقامات و مدیران دولتی در ژاپن علاوه بر استعفا در پاره ای از موارد، خودکشی آخرین چاره برای فرار از رسوایی بوده است. ندامت و گریه سیاستمدار ژاپنی، این نماینده پارلمان از محل هزینه های عمومی استفاده کرده و سال گذشته ۱۶۰ بار به چشمه های آبگرم رفته بود گرچه چنین بازدیدهایی غیرقانونی نبوده و به اداره بودجه پارلمان گزارش شده بود، اما هزینه آن بالغ بر ۳۰۰ هزار دلار شده بود.
در اسفند ۱۳۸۹ استعفای وزیر امور خارجه ژاپن به دلیل گرفتن رشوه، به خاطر دریافت یک هدیه بسیار کم ارزش از یک خارجی، استعفا داد. "مائه ها را" اعتراف کرد که مبلغی معادل ۴۵۰ یورو از یک کره ای دریافت کرده و به همین خاطر از سمت خود استعفا می دهد. این در حالی است که او تأکید کرده اصلاً از واریز شدن این مبلغ به حسابش توسط این تبعه کره جنوبی خبر نداشته است.

نمونه هایی از تخلفات احتمالی :

- واریز سود سپرده به حساب شخصی
- واریز وجوه موسسه یا شرکت به حساب شخصی
- استفاده از تسهیلات بانکی به پشتوانه حساب بانکی شرکت
- نگهداری ارز و وجه نقد در صندوق
- مصرف مستقیم مواد و مصالح و عدم گردش در سیستم حسابداری اموال
- عدم انجام توازن مصالح (تطبیق مصالح خریداری شده، مصرف شده و صورت وضعیت شده)
- ارائه فاکتور و سایر مدارک با مشخصات اصلی و تحویل کالای غیر اصلی (با تبانی یا اغفال و اعتماد)
- پرداخت حقوق به افرادی که شاغل در پروژه و موسسه نیستند.
- ارسال لیست افرادی که شاغل در پروژه و موسسه نیستند برای اداره بیمه
- تحویل کالا و خدمات به پیمانکار و عدم کسر از پیمانکار
- تأیید کارهای انجام نشده برای پیمانکار به منظور جبران خدمات و یا ...
- عدم استفاده از باسکول برای توزین در زمان تحویل کالا درب ورودی کارگاه
- پرداخت های نقدی به پرداخت از طریق سیستم های بانکی برای ردیابی
- عدم رعایت کامل دستورالعمل مناقصات در زمان شناسایی، دعوت، بکارگیری و پرداخت به پیمانکاران
- انجام کارهای موازی توسط یک فرد
با توجه به اختلاس، ارتشاء، سرقت و ... که از سوی مقامات عالی هی مملکت در طول این چند سال به انجام رسیده است، چند موضوع قابل دقت است.

۱. کسانی که متهم شده اند اکثراً اشخاصی هستند که از لحاظ ظاهری نشان می دهد که شخص مذکور شعایر و ضوابط اسلامی را به شدت مراعات می کند.

۲. هرگاه اگر شخص بخواهد عملی را به انجام برساند و یا از انجام عملی سرباز بزند، باید از لحاظ وجدانی توجیهی شرعی، علمی، عقلی و عرفی برای خودش داشته باشد؛ بنابراین کسانی که اقدام به اختلاس، رشوه، سرقت و... کرده‌اند، اکثراً برای خودشان توجیهی داشته‌اند.

۳. هر شخصی از مقامات که تاکنون متهم به اختلاس، سرقت، رشوه و... شده است، هیچ‌گاه اتهام وارده نسبت به خود را به عنوان عملی جرمی نپذیرفته است. بلکه آن‌ها از گرفتن پول و یا اشیای دیگر انکار نکرده و برای آن توجیهی داشته‌اند.

۴. انجام عمل جرمی توسط دیگران، توجیهی است بر عمل جرمی خود شخص! به این معنی که وقتی دیگران مرتکب عمل جرمی شده‌اند و نادیده گرفته شده است، پس عین عمل اگر از جانب اشخاص دیگر هم تکرار شود قابل اغماض و گذشت خواهد بود.

منشأ، مأخذ و منبع اعمال جرمی مانند اختلاس، ارتشاء، سرقت و غیره که تاکنون از سوی مقامات به انجام رسیده است و از این پس ممکن است ادامه یابد، تصور بر این است که توجیه آن‌ها نسبت به اعمالشان این موارد باشد.

یک ضرب‌المثل وطنی می‌گوید: تیل که از خانه‌ی سرکار برآید، به دامنیت بگیر!

طبق حکم این ضرب‌المثل، خوردن بیت‌المال مباح است.

فتوای چور کردن و تخریب اموال دولتی و بیت‌المال در زمان جهاد علیه حکومت (به اصطلاح کمونیستی) صادر شده است. در حالی که منبع صدور مشخص نیست که چه کسی اولین فتوا را صادر کرد؛ اما در آن زمان چنین تصور می‌شد که هر کس از اموال دولت چیزی نصیبش شود، چه به زور باشد و یا با ترفند و حيله و یا هم به سرقت ببرد مباح و غنیمت جنگی شمرده می‌شد. در حالی که تازه بر مردم ما روشن شده است که عامل این همه چور و خرابی و جنگ توطئه‌ی بیرونی بوده است! بنابراین فتوا نیز از خارج صادر شده بود!

اثربخشی

در ادبیات مدیریت، اثربخشی^۱ را انجام کارهای درست و کارایی را انجام درست کارها تعریف کرده‌اند. مفهوم اثربخشی در درون مفهوم کارایی جا دارد. کارایی جنبه کمی و اثربخشی جنبه کیفی دارد.

تعریف اثربخشی

اثربخشی سازمان عبارت است از درجه یا میزانی که سازمان به هدف‌های موردنظر خود نائل می‌آید. اثربخشی یک مفهوم کلی دارد. به بیان ساده‌تر اثربخشی را می‌توان «انجام کارهای درست» و یا درجه و میزان نیل به اهداف تعیین شده نامید.

موضوع اثربخشی یکی از مباحث چالشی در مورد سازمان‌های انتفاعی و غیرانتفاعی بوده است. بارنارد در سال ۱۹۳۸ اثربخشی را انجام اهداف سازمانی تعریف می‌نماید، او به انجام اهداف و بقاء سازمان توجه داشت بارنارد سازمان را به‌عنوان سیستم‌های همکاری تعریف نمود، تعادل داخلی و تنظیم با شرایط خارجی، اقدام عملی و رهبری ماهرانه از معیارهای اثربخشی موردتوجه او می‌باشد. (برون، ۲۰۰۵، ۳۱۸)

در خصوص تعریف اثربخشی سازمانی یک توافق عمومی وجود ندارد بنابراین تعریفی که مقبول همه باشد از آن ارائه نشده است. (کامرون، ۱۹۸۱: ۲)

تعریف اثربخشی سازمانی عبارت از میزانی است که یک سازمان با استفاده از منابع خاص و بدون هدر دادن منابع خود و بدون فرسوده کردن غیر ضروری اعضا و جامعه خود، اهدافش را برآورده می‌کند. (1996, Thibodeaux)

کنترل داخلی اثربخش

سیستم‌های کنترل داخلی واحد اقتصادی به لحاظ اثربخشی، در مراتب یا سطوح مختلفی قرار دارند. به همین ترتیب، میزان اثربخشی یک سیستم خاص ممکن است به مرور زمان تغییر کند. یک سیستم کنترل داخلی در صورتی "اثربخش" است که استاندارد زیر را برآورده سازد.

هیأت مدیره و مدیریت اطمینان معقول داشته باشند که :

- ✓ از میزان دستیابی به اهداف عملیاتی واحد اقتصادی مطلع هستند.
- ✓ صورت‌های مالی قابل اعتماد هستند.
- ✓ قوانین و مقررات مربوط رعایت می‌شوند.
- ✓ با اینکه کنترل داخلی یک فرآیند است، اما اثربخشی آن حالت یا وضعیتی از این فرآیند در یک مقطع یا مقاطعی از زمان است.

تعیین اثربخشی سیستم کنترل داخلی با قضاوت ذهنی تعیین می شود، ضمن آن که به وجود اجزای کنترل داخلی و کارکرد اثربخشی آنها بستگی دارد. اگر کارکرد اجزا اثربخش باشد، آنگاه می توان از تحقق یک یا چند گروه اهداف اطمینان معقول به دست آورد. بنابراین، اجزای کنترل داخلی به منزله معیارهایی برای اثربخشی کنترل داخلی هستند.

هرچند برآورده شدن هر پنج جزء ضروری است، اما هر جزء لزوماً در واحدهای اقتصادی مختلف یکسان یا حتی در مراتب یکسانی از اثربخشی عمل نمی کند. بین اجزا ممکن است تا اندازه ای موازنه برقرار باشد. از آنجا که کنترل ها می توانند اهداف گوناگونی را برآورده سازند، لذا کنترل های مربوط به یک جزء می توانند اهداف کنترل های واقع در جزء دیگر را برآورده سازند. بعلاوه اثربخشی کنترل های مختلف در مصاف با یک ریسک خاص یکسان نیست، بگونه ای که بکارگیری کنترل های مکمل (که هرکدام اثر محدودی دارند) می تواند نتایج رضایت بخشی را به بار آورد.

این اجزا و معیار ها با کل سیستم کنترل داخلی، یا با چند گروه اهداف مرتبط هستند. برای آن که کنترل های داخلی حاکم بر یکی از گروه های اهداف مانند "گزارشدهی مالی" اثربخش تلقی شوند حضور هر پنج معیار ضروری است. (پوریا نسب و مهمان، ۱۳۷۷: ۲۶)

چارچوب، الزامات مربوط به یک سیستم کنترل داخلی اثر بخش را ارائه می کند. یک سیستم کنترل داخلی اثربخش اطمینان معقول می دهد که اهداف واحد قابل حصول است. یک سیستم اثربخش کنترل داخلی ریسک عدم دستیابی به اهداف واحد را که ممکن است مربوط به یک، دو یا سه طبقه اهداف (عملیاتی، گزارشگری، رعایتی) باشد تا سطح قابل قبول کاهش می دهد. کنترل داخلی اثر بخش نیازمند آن است که:

هرکدام از اجزای کنترل داخلی و اصول مربوط به آن در طراحی و استقرار کنترل داخلی برای دستیابی به اهداف موجود باشند و^۱ عمل کنند.^۲ موجود بودن" به این موضوع اشاره دارد که اجزا و اصول مربوط به آن در طراحی و استقرار سیستم کنترل داخلی در دستیابی به اهداف وجود دارند. "عمل کردن (اجراء)" به این موضوع اشاره دارد که اجزا و اصول مربوط به آن به طور مستمر در عملیات وجود داشته و برای دستیابی به اهداف سیستم کنترل داخلی اجرا می شوند.

پنج جزء کنترل داخلی به طور یکپارچه و با هم عمل کرده و با یکدیگر در تعامل اند.^۳ تعامل با هم" به این موضوع اشاره دارد که پنج جزء کنترل داخلی در مجموع و با هم، ریسک دستیابی به اهداف را در سطح قابل قبول کاهش می دهند. اجزای کنترل داخلی ناپستی جداگانه و مستقیم در نظر گرفته شود، بلکه اجزا با یکدیگر در یک سیستم بطور یکپارچه عمل می نمایند. اجزا با یکدیگر وابستگی، ارتباط و پیوستگی درونی دارند و بر هم تأثیر می گذارند، به گونه ای که اجزا در تعامل با یکدیگر در پهنای اصول کنترل داخلی مربوط، قرار می گیرند.

نوع و روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش، یک تحقیق توصیفی و به لحاظ گردآوری اطلاعات، پیمایشی و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی^۴ است. در این تحقیق از روش های مطالعه کتابخانه ای و بررسی متون و محتوای مطالب و در روش میدانی از پرسشنامه استفاده شده است.

جامعه و نمونه آماری تحقیق:

با توجه به لزوم آگاهی و اطلاع پاسخگویان نسبت به موضوع پژوهش، و از طرفی در دسترس و محدود بودن جامعه آماری ($N=50$)، از روش نمونه گیری تمام شمار ($n=N=50$) استفاده شده است.

مدل مفهومی تحقیق:

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معنا داری
محیط کنترلی	۵۰	۳/۷۳۸	۸/۰۹۶	۰/۰۰۰

^۱ - present
^۱ - functioning
^۱ - operating together
^۱ - Applied research

2
3
4
5

جدول آزمون تی استیودنت متغیر محیط کنترلی

از آنجاکه سطح معنی داری آزمون T برای متغیر محیط کنترلی کمتر از 0.05 است بنابراین فرض H_0 مبتنی بر عدم تفاوت بین میانگین متغیر محیط کنترلی و عدد 3 رد می شود و با توجه به مقدار میانگین محیط کنترلی $3/738$ که بیش از 3 می باشد می توان نتیجه گرفت، محیط کنترلی اثربخش قابل قبول در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی شکل گرفته است. بنا براین فرضیه H_1 تحقیق با 95% اطمینان تایید می شود. آیین نامه ها و مقررات مالی به عنوان ابزارهای کنترلی مؤثر در سطح ادارات متناسب می باشد. پایبندی به درست کاری و رعایت ارزش های اخلاقی توسط کارکنان مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی رعایت می شود. دانش و مهارت لازم برای احراز مشاغل، در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی در حد قابل قبول انجام می شود. کارکنان و مدیران مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی تقریباً از پست سازمانی مناسب برخوردار هستند.

جدول آزمون تی استیودنت متغیر ارزیابی ریسک

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معنا داری
ارزیابی احتمال ریسک	۵۰	۳/۷۱۲۵	۷/۷۵۸	۰/۰۰۰

از آنجاکه سطح معنی داری آزمون T برای متغیر ارزیابی ریسک کمتر از 0.05 است بنابراین فرض H_0 مبتنی بر عدم تفاوت بین میانگین متغیر ارزیابی ریسک و عدد 3 رد می شود و با توجه به مقدار میانگین ارزیابی ریسک $3/7125$ که بیش از 3 می باشد می توان نتیجه گرفت، سازوکار مناسبی در رابطه با اثربخشی ارزیابی احتمال خطر در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی وجود دارد. بنا براین فرضیه H_1 تحقیق با 95% اطمینان تایید می شود. اهداف مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی تعیین شده است که از جمله آن ها، بهترین کیفیت و کمترین قیمت در خریدها و تهیه و ارسال به موقع و سالم کالاهای خریداری شده به دست مصرف کنندگان می باشد. مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی توجه به ریسک هایی دارد که در حال تأمین آن می باشد و به سایر ریسک ها از جمله مقررات و شرایط سیاسی و اقتصادی توجه جدی دارد. مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی در تأمین منابع انسانی خود به لحاظ پست سازمانی محدودیت دارد. سیستم های اطلاعاتی بروز نیستند اما مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی به صورت جزیره ای و سنتی عمل نمی نماید. گروه خاصی وجود داشته باشد و بتواند صرفاً به تحلیل بازار بپردازند و اولویت ها را شناسایی کند.

جدول آزمون تی استیودنت متغیر فعالیت های کنترلی

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معنا داری
فعالیت های کنترلی	۵۰	۴/۲۸	۲۲/۷۴	۰/۰۰۰

از آنجاکه سطح معنی داری آزمون T برای متغیر فعالیت های کنترلی کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض H_0 مبتنی بر عدم تفاوت بین میانگین متغیر فعالیت های کنترلی و عدد ۳ رد می شود و با توجه به مقدار میانگین فعالیت های کنترلی ۴/۲۸ که بیش از ۳ می باشد می توان نتیجه گرفت، پاسخ دهندگان فرض وجود اثربخشی لازم در فعالیت های کنترلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند. بنا براین فرضیه H_1 تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تأیید می شود. خرید کالا و خدمات از طریق آیین نامه مناقصات اقدام می شود. برای یکایک خریدها موقع خرید استعلام بها گرفته می شود. اسناد مالی در اکثر اوقات به مهر حسابداری مهور می شود. اطلاعات مربوط به تأمین کنندگان کالا و خدمات به صورت دوره ای بررسی می شود. در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی از نیروهای باتجربه و تخصص بالا استفاده می شود. اطلاعات مربوط به خرید کالاها و خدمات مورد نیاز در اختیار مسئولین مربوطه قرار می گیرد.

جدول آزمون تی استیودنت متغیر اطلاعات و ارتباطات

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معنا داری
اطلاعات و ارتباطات	۵۰	۳/۵۸	۶/۳۱۳	۰/۰۰۰

از آنجاکه سطح معنی داری آزمون T برای متغیر اطلاعات و ارتباطات کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض H_0 مبتنی بر عدم تفاوت بین میانگین متغیر اطلاعات و ارتباطات بوده و عدد ۳ رد می شود و با توجه به مقدار میانگین اطلاعات و ارتباطات ۳/۵۸ که بیش از ۳ می باشد می توان نتیجه گرفت، پاسخ دهندگان اثربخش بودن فعالیت اطلاعات و ارتباطات در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند. بنا براین فرضیه H_1 تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تأیید می شود. اطلاعات و گزارش های مالی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی به دلیل اینکه نرم افزار مورد استفاده در این سازمان صرفاً بر اساس نیاز مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی تهیه شده، جواب گوی مسئولین نمی باشد و نیاز به بازنگری دارد. تأمین کنندگان در زمانی که با مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی به انجام فعالیت تجاری می پردازند توجیه می شوند. مسیرهای ارتباطی برای گزارش تخلفات مسئولین و مدیران وجود دارد. به دلیل نداشتن سیستم نرم افزاری جامع گزارش ها بهنگام نیستند و مدیریت ها با استفاده از توان خودشان در برابر عوامل اقتصادی واکنش نشان می دهند.

جدول آزمون تی استیودنت متغیر فعالیت های نظارتی

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معنا داری
فعالیت های نظارتی	۵۰	۳/۷۲	۹/۹۸۷	۰/۰۰۰

از آنجاکه سطح معنی داری آزمون T برای متغیر فعالیت های نظارتی کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض H_0 مبتنی بر عدم تفاوت بین میانگین متغیر فعالیت های نظارتی و عدد ۳ رد می شود و با توجه به مقدار میانگین فعالیت های نظارتی ۳/۷۲ که بیش از ۳ می باشد می توان نتیجه گرفت، پاسخ دهندگان اثربخش بودن فعالیت های نظارتی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی را تأیید می کنند. بنا براین فرضیه H_1 تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تأیید می شود. دستگاه های نظارتی صرفاً به گزارش هایی که به دست آن ها می رسد واکنش نشان می دهند. کمیته حسابرسی به صورت فعال و مداوم در حد قابل قبولی وجود دارد و حسابرسی ها به صورت دوره ای انجام می شود. کنترل داخلی به صورت دوره ای مورد نظارت و بازبینی قرار می گیرد.

آزمون فریدمن میزان تأثیر پنج جزء کنترل داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی

تعداد	آمار کای اسکوئر	درجه آزادی	معنی داری
۵۰	۴۳/۶۱	۴	۰/۰۰۰
پنج جزء موثر بر کنترل داخلی در مالی سازمان سپاه			
رتبه میانگین			
فعالیت های کنترلی			
			۴/۱۹

۳/۰۲	محیط کنترلی
۲/۷۹	ارزیابی ریسک
۲/۷۷	فعالیت های نظارتی
۲/۲۳	اطلاعات و ارتباطات

فرض صفر و فرض مقابل آن به صورت زیر تعریف می شوند:

H_0 : بین میزان اثربخشی پنج جزء کنترل داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میزان اثربخشی پنج جزء کنترل داخلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج جداول فوق نشان می دهند معنی داری محاسبه شده برای عوامل بالا از معنی داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک تر است لذا بین میزان تأثیرگذاری پنج بعد موثر بر کنترل داخلی؛ محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیت های کنترلی، ارتباطات و اطلاعات و فعالیت های نظارتی تفاوت معنی دار وجود دارد.

همچنین جداول فوق نشان دهنده این موضوع می باشند که فعالیت های کنترلی در رتبه اول، محیط کنترلی در رتبه دوم، ارزیابی ریسک در رتبه سوم، فعالیت های نظارتی رتبه چهارم و اطلاعات و ارتباطات در رتبه آخر قرار دارند.

نتایج تحقیق

سؤال فرعی شماره یک: آیا محیط کنترلی اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی شکل گرفته است؟
برای محیط کنترلی ده سؤال طراحی گردید، از نظر پاسخ دهندگان کلیه شاخص های محیط کنترلی و خود بعد محیط کنترلی با توجه به آزمون تی استیودنت دارای معناداری بوده و با توجه به میانگین $3/74$ بعد محیط کنترلی و رتبه دوم محیط کنترلی در بین پنج بعد کنترل داخلی نشان دهنده اثربخشی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد.
سؤال فرعی شماره دو: آیا سازوکار مناسبی در رابطه با اثربخشی ارزیابی احتمال خطر (ریسک) در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی وجود دارد؟

برای اینکه اثربخشی ارزیابی احتمال خطر (ریسک) در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی مورد بررسی قرار گیرد از هشت سؤال برای این کار استفاده شده که با توجه به پاسخ های بدست آمده کلیه شاخص ها دارای معناداری لازم کمتر از $0/05$ و دارای میانگین بالاتر از حد متوسط بودند و بعد ارزیابی ریسک با توجه به معناداری لازم آزمون تی استیودنت و میانگین $3/71$ و رتبه سوم در بین ابعاد نشان دهنده اثربخشی لازم ارزیابی احتمال خطر (ریسک) در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد.

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود ارزیابی ریسک هم از اثربخشی لازم برخوردار است و هم در بین کارهای انجام شده از میانگین بالا برخوردار می باشد که نشان دهنده ارزش قائل شدن به ارزیابی ریسک در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد.

سؤال فرعی شماره سه: آیا فعالیت های کنترلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی دارای اثربخشی لازم است؟
همان طور که قبلاً مشاهده شده برای سنجش اثربخشی فعالیت های کنترلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی از سیزده سؤال و شاخص استفاده شد که همگی دارای میانگین بالاتر از میانگین متوسط و با توجه به آزمون تی استیودنت دارای معناداری لازم (کمتر از $0/05$) می باشند و با توجه به معناداری بعد فعالیت های کنترلی و میانگین $4/28$ نشان دهنده اثربخشی بسیار بالای فعالیت کنترلی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد.

سؤال فرعی شماره چهار: آیا اطلاعات و ارتباطات اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی برقرار شده است؟
برای سنجش اثربخشی اطلاعات و ارتباطات در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی از چهار سؤال و شاخص استفاده شد که همگی این سؤالات دارای معناداری لازم (کمتر از $0/05$ آزمون تی استیودنت) و میانگین بالای این شاخص ها و معناداری لازم بعد اطلاعات و ارتباطات و میانگین $3/58$ این بعد نشان دهنده اثربخشی لازم بعد اطلاعات و ارتباطات در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی می باشد.
در نتیجه؛ شاخص ها دارای میانگین بالا و معناداری لازم آزمون تی بوده و نشان دهنده اثربخشی لازم می باشند.

سؤال فرعی شماره پنج: آیا فعالیت های نظارتی اثربخش در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی انجام شده است؟
برای اینکه اثربخشی فعالیت های نظارتی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی مورد سنجش قرار گیرد از هشت سؤال و شاخص استفاده شده کلیه شاخص ها دارای معناداری لازم و دارای میانگین بالایی بوده اند و با توجه به معناداری کمتر از $0/05$ آزمون تی استیودنت بعد فعالیت های نظارتی و میانگین $3/72$ بیانگر این موضوع می باشد که فعالیت های نظارتی در مجموعه مالی و اقتصادی یک نهاد دولتی از اثربخشی لازم برخوردار می باشد.

در نتیجه؛ کلیه شاخص ها دارای معناداری و میانگین بالایی بوده اند و آزمون تی دارای معناداری لازم می باشد و از اثربخشی لازم برخوردار

هستند.

منابع و مراجع

- [۱] ارباب سلیمانی، عباس؛ کمالوند، علی، حسابرسی داخلی؛ سازمان حسابرسی ترجمه نشریه 174
- [۲] ارباب سلیمانی، عباس؛ کمالوند، علی(۱۳۷۹)؛ حسابرسی داخلی اثربخش؛ سازمان حسابرسی نشریه 36
- [۳] پویا نسب، امیر؛ مهام، کیهان (۱۳۷۷)؛ کنترل داخلی چارچوب یکپارچه؛ سازمان حسابرسی نشریه 118.
- [۴] پوریا نسب، امیر. قاسمی، محسن. قربانی، محمد (۱۳۹۱)، استاندارد حسابرسی شماره ۵، حسابرسی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی که با حسابرسی صورت های مالی یکپارچه می شود، انتشارات بورس (وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار).
- [۵] سازمان بورس و اوراق بهادار (۱۳۹۱)، دستورالعمل کنترل های داخلی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرا بورس ایران مدیریت مالی بخش عمومی؛ سازمان حسابرسی نشریه 202
- [۶] رابینز، استیفن پی؛ تئوری سازمان: ساختار، طراحی، کاربردها، سید مهدی الوانی و حسن دانائی فرد
- [۷] کشیری، حسین؛ محمدحسن زاده، سهیل(۱۳۹۳)؛ کنترل داخلی- چارچوب یکپارچه COSO چارچوب و پیوست ها؛ موسسه حسابرسی هوشیار ممیز
- [۸] صبری رضا، (۱۳۹۴)، رهنمود ارزیابی و گزارشگری کنترل های داخلی توسط مدیریت، سازمان بورس و اوراق بهادار
- [۹] نهج البلاغه - کلام امیر - حکمت ها.
- [۱۰] فرمان هشت ماده ای مقام معظم رهبری، (۱۳۸۰/۰۲/۱۰)
- [11] COSO ,(2013).Internal Control —Integrated Framework, framework
- [12] COSO ,(2013).Internal Control —Integrated Framework, Internal Control over External Financial Reporting: A Compendium of Approaches and Examples
- [13] GAO Standards for Internal Control in the Federal Government 2014
- [14] Thibodeaux, M.S. and Favilla, E; Organizational effectiveness and commitment through strategic management, Industrial Management & Data Systems, 1996, Vol. 96, p. 21.
- [15] Cameron, K.S.(1981). "Domains of Organizational Effectiveness," Academy of Management Journal, 24, 25-47.